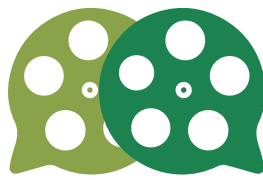

פורום קרן כדר

מתווה לתוכנית שיעורים סביב הסרט תמונת ניצחון

פיתוח תוכן: הדס גלבווע קריידלמן

פורום קרן כדר

מטרות התוכנית

התלמידים יחשפו לקולנוע דוקומנטרי ויקבלו כלים להבנה קולנועית בסיסית וצפייה מושכלת. התלמידים יכירו את מבצע צוק איתן והלחימה המתמשכת בעזה. הסרט יעורר חשיבה ביקורתית סביב השאלות – מיהו גיבור ומהו ניצחון. הפעילות תייצר את ההבחנה בין האירוע הלאומי לאירוע הפרטי, ההשלכות והצורך של כל גורם. הפעילות תייצר דיון ושיח פתוח ומקדם. הקולנוע ישמש ככלי להתמודדות עם סוגיות חברתיות מורכבות בכיתה.

על הסרט

בימוי ותסריט: עדי משניות
ישראל | 2019 | 29 דקות

שלושה חודשים לפני שחרורו מצה"ל, אורי נפצע במבצע "צוק איתן" בעזה. בבית החולים מבקרים מכל קצוות החברה הישראלית גודשים את חדרו, לעיניהם הטרודות של הוריו ואל מול העדשה של אחותו, יוצרת הסרט. בין טיפולים לביקורים מתוקשרים, אורי מנסה לעמוד בתפקידו החדש כגיבור.

סוגיות חברתיות ופוליטיות מתוך הסרט

גיבור בעל כורחו.
בין הפרטי ללאומי.
סולידריות חברתית.

לתשומת לב...

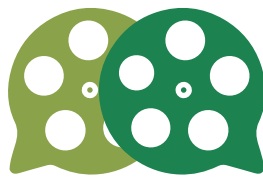
הסרט מתאים לתלמידי חט"ב ותיכון אך הוא הוא דורש הכנה ותיווך ובעיקר עיבוד. חשוב לזכור, שמבצע צוק איתן עבוד מרבית התלמידים הוא עבר רחוק. בנוסף, לחלק מן התלמידים זוהי הכרות ראשונה עם הז'אנר של הקולנוע הדוקומנטרי לכן ההכנה היא משמעותית ביותר. ההמלצה היא לייצר תוכנית בת שלושה חלקים:

הכנה

צפייה

עיבוד

במידה ולוחות הזמנים אינם מאפשרים לבצע תוכנית זאת במפגשים נפרדים, כדאי לבנות מפגש אחד שיכיל את כל ההתייחסויות במידה זאת או אחרת. חשוב לבחור מהיכרותכם עם התלמידים על מה חשוב להתעכב.

פורום קרן כדר

מפגש הכנה

מפגש ההכנה יעסוק בהכנה כללית לצפייה בקולנוע דוקומנטרי ובהכנה ספציפית לסרט "תמונת ניצחון". מטרת מפגש ההכנה היא לתת לתלמידים "להרגיש בבית" ככל הניתן בעת החשיפה לז'אנר קולנועי חדש, ולסיפור שלחלקם יהיה מוכר ולחלקם זר לחלוטין. להלן מספר הצעות לפעילויות שניתן לשלב אותן יחד למפגש אחד או לחילופין לבחור מתוכן בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולצורך שאתם מזהים מהיכרותכם עם התלמידים.

1. הכנה לצפייה בסרט דוקומנטרי

מטרת ההכנה היא לערוך הכרות עם הז'אנר, להבין את הייחודיות שלו ואת ההבדל בינו לבין סוגות אחרות ובייחוד תוכניות ריאליטי.

שאלו את עצמכם, מה לדעתכם יחבר את התלמידים שלכם לסרט הספציפי הזה? מה ירתיע אותם? מה לדעתכם החסם המרכזי של תלמידים לגבי הז'אנר בכללי ולגבי הסרט הספציפי? מה יעזור לצמצם אותו? ומה חשוב שתלמידים ידעו לפני החשיפה לז'אנר?

הצעה לפעילות

הכיתה תתחלק לקבוצות כאשר כל קבוצה תקבל שני קטעי וידאו קצרים. קטע אחד מסרט דוקומנטרי וקטע שני מז'אנרים שונים. רצוי לבחור קטעים העוסקים באותו נושא ושלפחות קטע אחד יהיה מתוך סדרה/סרט המוכרים לתלמידים. ניתן להיעזר בתיקיה לבחירת הסרטונים. התלמידים יערכו השוואה בין הסרטונים בעזרת הטבלה המופיעה בהמשך ויציגו את המסקנות מול הכיתה. בסיום, התובנות על הז'אנר הדוקומנטרי יסוכמו יחדיו.

סוגי הקבוצות

- חדשות מול דוקומנטרי
- תוכנית ריאליטי מול דוקומנטרי
- סרט עלילתי מול דוקומנטרי
- תוכנית דוקו-ריאליטי (תוכנית פורמט) מול דוקומנטרי
- בלוג/וידוי אישי יוטיוב/טיקטוק מול דוקומנטרי
- פרסומת מקור ראשון (רשמי צרכן) מול דוקומנטרי

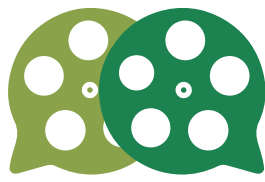
הגדרות:

קולנוע דוקומנטרי/תיעודי - קולנוע המתעד ומצלם את המציאות כפי שהיא ללא התערבות בה. המטרה היא על פי רוב לייצר חוויה אמנותית-אסתטית.

קולנוע עלילתי - מבוסס על תסריט בדוי (גם אם מתאר מקרה אמיתי) ומגולם על ידי שחקנים.

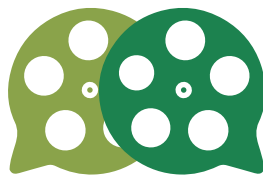
תוכנית ריאליטי - תוכנית שמתעדת אנשים אמיתיים בתוך מסגרת שאינה החיים האמיתיים שלהם (סגורים יחד בוילה או כלואים באי בודד). אין תסריט לדמויות אך יש מהלך מתוכנן ומבנה לפורמט. המטרה היא על פי רוב מסחרית ובידורית.

תוכנית דוקו-ריאליטי - תוכנית שנעה על התפר בין דוקומנטרי לריאליטי. היא מתעדת אנשים אמיתיים אך עם התערבות של ההפקה המבנה פורמט מסוים. הפורמט קרובה יחסית לחיים אמיתיים. כמו למשל - נוסעים ברכב ומדברים על נושא שמוכתב על ידי ההפקה או נפגשים עם בן משפחה שהקשר עימו נותק וכו'.

פורום קרן כדר

קטע 2	קטע 1	שאלה
		מה הם ההבדלים המרכזיים בין הקטעים השונים?
		מה המטרה של כל אחד מהקטעים?
		מה ההבדל באופן ההגשה של הקטעים? בנראות, בשפה האמנותית - צילום, תפאורה, מוזיקה, תסריט וכו'.
		אלו תחושות עורר בך כל אחד מהקטעים?
		מה רמת העניין שעורר בך כל קטע מ-1 עד 10? תחת הקטע שקיבל ציון גבוה יותר כתבו מה בו גרם לעניין?
		איזו תחושה נשארה אצלך לאחר הצפייה? (הנאה, זעזוע, שעמום, עצב וכו')

פורום קרן כדר

מפגש הכנה – המשך

2. הכנה לצפייה בסרט "תמונת ניצחון"

מטרת ההכנה היא לתת רקע כללי למרחב בו עוסק הסרט. התקופה – מבצע צוק איתן. כדאי לתת רקע אודות המבצע ואודות יחסי ישראל-עזה ([ניתן להיעזר בסרטונים](#)) וכמו כן, לעורר עניין סביב התמות המרכזיות העולות מן הסרט – גבורה וניצחון.

שאלו את עצמכם מה חשוב שהתלמידים ידעו לגבי הנושא לפני הצפייה בסרט? אלו מושגים/שמות חשוב שיכירו מראש? מה יסייע להעביר את הידע באופן שיוביל למעורבות התלמידים בלמידה ויצור עניין אמיתי? מתוך התשובות הנכונות לתלמידים שלכם גשו לבניית המפגש. מוזמנים לבחור מבין ההצעות המוגשות פה.

שאלות שרצוי לתת כרקע לצפייה:

(ההתייחסות לסוגיות אלו נמצאת בפעילויות העיבוד המצורפות בהמשך)

מה אתם יודעים על מבצע צוק איתן? כיצד הוא הסתיים – בניצחון או בהפסד? איך מודדים זאת? מי לדעתכם נחשב גיבור באירועים כאלו כמו מבצע צוק איתן?

האם אתם מכירים סיפור אישי שקשור למבצע צוק איתן? שאלו את בני המשפחה שלכם, מה הם זוכרים מהמבצע? כיצד הם נהגו בתקופה זאת? האם הוא השפיע על חייהם באותה עת?

הצעה לפעילות

בכיתה יפוזרו התמונות המצורפות בקובץ.

התלמידים יתבקשו לבחור את התמונה שמייצגת ניצחון עבורם באופן אישי. לאחר מכן יציגו את בחירתם במליאה.

שלב ב: נפתח בשאלה – האם אתם מכירים "תמונות ניצחון" מפורסמות מהארץ או מהעולם? נציג מספר דוגמאות מפורסמות של "תמונות ניצחון" ונשאל מה מאפיין תמונות אלו?

מההיסטוריה הישראלית

[1967 תמונת הצנחנים בכותל](#)

[1973 התחבושת של אריאל שרון](#)

[2006 תומר בוהדנה הפצוע מסמל וי](#)

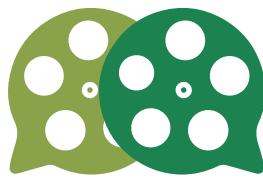
מההיסטוריה העולמית

[1945 יום הניצחון על יפן בכיכר טיימס](#)

[1969 האדם הראשון על הירח](#)

[2001 הכבאים מניפים את הדגל לאחר אסון התאומים](#)

באותם אירועים צולמו לא מעט תמונות. למה דווקא אלו נחקקו בזיכרון? דוד רובינגר שצילם את תמונת החיילים בכותל אמר: "לא אחת נשאלתי אם אני רואה בתמונת שלושת הצנחנים ליד הכותל את התמונה הגדולה של חיי. תשובתי חדה ונחרצת – לא. מה שהעניק לה את חשיבותה היו הנסיבות שבהן צולמה, וזה מה שהפך אותה לסמל שרבים יכולים להזדהות אתו."

פורום קרן כדר

שלב ג:

תמונות ניצחון מהסוג הזה הופכות פעמים רבות לאייקון, לסמל לאומי ובינלאומי. ככאלה, הן גם זוכות לפרשנויות שונות, לביצועים מחודשים ולגלגולים אומנותיים. למשל, תמונת הנפת הדגל מוכרת עוד מימייה כציור בתקופת המהפכה הצרפתית:
Eugène Delacroix - La liberté guidant le peuple: 1830

ובגלגולה המאוחר יותר ממלחמת העולם השנייה:

[1945 הנפת הדגל באיוו ג'ימה על ידי האמריקאים שכבשו את האי היפני.](#)

[דרך הגרסה הישראלית ממבצע עובדה ב-1949 – הנפת דגל הדיו באילת](#)

ועד המחווה האמנותית של הצלם עדי נס, צלם ישראלי מוכשר ומצליח בעולם, שעשה [גרסה משלו](#) לתמונה המפורסמת.

"תמונת ניצחון לא נקבעת ביום שהיא מצולמת או מפורסמת – זה משהו שנבחן במבט לאחור... אנחנו מדברים על משהו שיוצר אייקון" עדי נס.

שאלות לדיון:

מה רואים בתמונות הללו? מה משותף להן?

מה לדעתכם מסתתר מאחורי התמונות? מה לא רואים בתמונות?

מה ההבדל בין התמונות שבחרתם בתחילת השיעור לתמונות הללו?

משימות יצירתיות לסיים:

הזמינו את התלמידים לבחור תמונת ניצחון אחת שתפסה אותם במיוחד ולייצר גרסה משלהם לאותה תמונה (Remake).

הזמינו את התלמידים לצלם את תמונת הניצחון האישית שלהם.

ניתן לייצר תערוכה של הצילומים שתלווה את הצפייה בסרט ו/או את פעילות העיבוד

מפגש צפייה

מפגש הצפייה כולל את הקרנת הסרט אך מתחיל כבר מרגע פרסום האירוע בבה"ס. רצוי לתת נופך חגיגי לאירוע ולשתף את התלמידים בהכנות ובגיוס חבריהם למאורע. ניתן למנות כיתה או קבוצת תלמידים שתהיה אחראית על אירוע ההקרנה. ולפני הכל, חשוב לדאוג למרחב (כיתה/אולם) המתאים מבחינת האמצעים לביצוע ההקרנה.

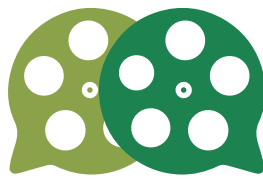
הצעה לפעילות

סינמה בית ספר – ניתן לחשוב איך הופכים את החלל הבית ספרי ל"אולם קולנוע" (תפאורה, אוריה, כיבוד וכו').

פרסום – כדאי להשקיע זמן ומחשבה בפרסום ההקרנה בבה"ס, למשל לשלוח "טיזרים" ברשתות החברתיות של הכיתות ושל בית הספר. כאשר ההזמנה מגיעה מ"קבוצת השווים" שלהם, התלמידים, על פי רוב, נענים בחיוביות רבה יותר.

הכנות בכיתות – אותה כיתה/קבוצת תלמידים נבחרת יכולה לשמש כקבוצת שגרירי התוכנית.

פורום קרן כדר

בהנחיית המורה, הם יכולים להעביר את פעילות ההכנה שעברו בעצמם ביתר הכיתות. ריאיון – במידה והאמן עצמו מתארח רצוי להתכונן לריאיון, ולסבב שאלות תשובות לאחר ההקרנה. שני תלמידים ומורה יכולים להיות מנחי האירוע ולנהל את הריאיון. במידה והאמן לא מגיע פיסיית, ניתן לערוך פאנל עם מספר תלמידים נבחרים לאחר ההקרנה ולדון דרך הסרט בסוגיה נבחרת.

מפגש עיבוד

מפגש העיבוד מסכם את תהליך הלמידה סביב הסרט ואת הצפייה עצמה. שאלו את עצמכם, כיצד נכון להמשיך את השיח לאחר הצפייה בסרט? איך מייצרים שיח משמעותי בעקבות הסרט? כיצד מבררים את החוויה הרגשית שהסרט עורר אצל כל אחד ואחת מהתלמידים באופן כנה וגלוי? איך מעבדים את החוויה הרגשית להבנה/ למידה/ בירור עמדות מחדש?

במידה וערכתם את פעילות ההכנה לצפייה התייחסו לסוגיות שנותרו למחשבה:

האם זו תמונת הניצחון שציפיתם לראות? האם והיכן נמצא ה'ניצחון' בסרט?

שימו לב – ההצעות לפעילויות המוצגות לפניכם נוגעות בנושאים שונים. רצוי שהעיבוד יתייחס לכל הנושאים הללו. בהתאם לזמן העומד לרשותכם החליטו כיצד לעביר את הפעילויות. האם לחלק זאת על פני מספר שיעורים? האם לעשות את הפעילויות במלואן או להרכיב מהלך העוסק בכמה נקודות מתוכן?

הצעה לפעילות

נחלק את הכיתה לקבוצות של 4-5 תלמידים בקבוצה. כל קבוצה תקבל טקסט/תמונה/סרטון שונה ותתבקש לערוך דיון בקבוצה:

מה מאפיין את הגיבור/ה בקטע שלפניכם? כתבו לפחות 2 תכונות/מאפיינים. בסיום העבודה הקבוצתית, נרכז את כל המאפיינים כפי שיעלו מתשובות התלמידים על הלוח. לפניכם הצעות לחומרים, ניתן לבחור מתוכן או להוסיף בהתאם להיכרותכם עם התלמידים:

[דני גיבור מאת מרים ילן שטקליס](#)

[גיבור מאת רביד פלוטניק](#)

[גיבור מאת יואב גינאי](#)

[גיבורים מאת שרית אשואל](#)

[גיבור, גיבורה – מה זה בכלל?](#)

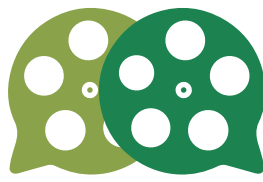
[איזהו גיבור?](#)

[Holding Out For A Hero by Bonnie Tyler](#)

[טריילר הסרט סופרמן](#)

שאלות לדיון:

אילו מבין המאפיינים/תכונות שעל הלוח מתאימים לאורי, גיבור הסרט? אלו מאפיינים/תכונות אינם מופיעים על הלוח ומתאימים לאורי?

פורום קרן כדר

האם אורי גיבור בעיניי עצמו?
האם אורי גיבור לדעתכם? או שאולי הוא אנטי גיבור?

מהו אנטי גיבור?

אנטי גיבור הוא הדמות הראשית ביצירה שאינה מאופיינת בתכונות כשל הגיבור הקלאסי. כלומר, לא אמיץ או חזק במיוחד. לפעמים, הוא אפילו ממש ההיפך הגמור מהתפיסה שלנו ל"גיבור".

שלב ב:

ניתן לצפות בסרטונים הבאים ולערוך דיון סביב מושג הגבורה כפי שעולה מדמויות הלוחמים בסרטונים: [לוחמי צוק איתן נזכרים](#), סרטון המתאר את החוויות המורכבות של הלוחמים. [איתן פונד](#), מי שהיה סגן מפקד פלוגת הסיור של גבעתי בניה שראל ועוטר בעיטור המופת על לחימתו בקרב רפיח במהלך מבצע צוק איתן.

שאלות לדיון:

מיהו גיבור?
אילו מהמאפיינים שהוזכרו קודם לכן מתאימים לדמויות שבסרטונים?
האם כל לוחם הוא גיבור?
האם כל גיבור הוא לוחם?
מה הופך לוחם לגיבור?

הצעה לפעילות II

של מי הסיפור?

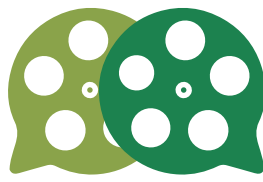
הסרט נותן מספר נקודות מבט שונות – של אורי, של ההורים של אורי ושל המבקרים. המצלמה מנסה לתפוס את כל הפרספקטיבות האלו יחד. כל נקודת מבט מספרת סיפור קצת אחר.

שלב א:

הכיתה תחולק לקבוצות וכל קבוצה תקבל מפגש אחר מתוך הסרט ותתבקש לכתוב את המחשבות של כל דמות בעת המפגש. של אורי, של ההורים ושל המבקרים. קבוצות יצירתיות יכולות לנסות להציג זאת בצורת קומיקס – "מה עובר בראש של...". בסיום העבודה בקבוצות התוצרים יוצגו במליאה לצד השאלה לדיון: עם מי מהדמויות הזדהיתם יותר במהלך המפגש?

הביקור של בר רפאלי
הביקור של המג"ד
הביקור של הפצועים הוותיקים
הביקור של חברות הזמר עם שיר לשלום
הביקור האנונימי עם מעטפת הכסף

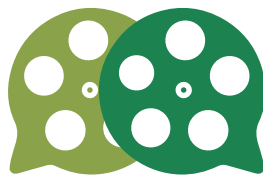

פורום קרן כדר

הביקור של שר הביטחון
הביקור של הצעירות מניו יורק (קהילה יהודית-אמריקאית)

שלב ב:

המצלמה מנסה לתפוס את כל הפרספקטיבות האלו יחד. כשהן יחד אנחנו מקבלים סיפור שלם יותר ומורכב יותר של החברה הישראלית על גווניה השונים, על מעלותיה ועל חסרונותיה. נפזר על קירות הכיתה את הציטוטים המופיעים בהמשך ([ניתן להוריד ולהדפיס דרך הקישור](#)) העוסקים בערכות הדדיות, סולידריות חברתית וזולתנות (אלטראיזם). נזמין את התלמידים להסתובב בכיתה, לקרוא את המשפטים ולבחור משפט אחד שהם מזדהים אתו ומשקף לתחושתם את החברה בה הם חיים. לאחר מכן, נבקש מהם לבחור ציטוט אחד שהם מרגישים שמשקף את החברה הישראלית כפי שזו מצטיירת בסרט "תמונת ניצחון". איזו תמונה עולה מתוך הכיתה על החברה הישראלית? איזו תמונה עולה מתוך הסרט? מה הן נקודות הדמיון ומה השוני? לסיום, נאזין לשיר [אלף איש של אריאל הורוביץ](#) שנכתב לזכרו של החייל הבודד שון כרמלי ז"ל, לאחר שלטקס הלווייתו הגיעו כעשרים אלף איש.

פורום קרן כדר

ציטוטים:

- "הדרך הטובה לעודד את עצמך, היא לעודד מישהו אחר." מרק טווין
- "בגמילות חסדים מתבטאת עזרת חלק אחד של העם ליתר חלקיו בשעת סכנה – זהו הרגש היותר אלמנטרי בעם." חיים נחמן ביאליק
- "כל ישראל עֲרָבִים זה בזה" חז"ל
- "הבעיה הכי גדולה שלנו היא היעדר הסולידריות החברתית. מתפתח כאן אגואיזם גס ובוטה, שאפילו לא מתבייש בעצמו..." עמוס עוז
- "עד שכמות גדולה של אנשים יתמלאו בתחושת אחריות כלפי רווחתם זה של זה, צדק חברתי לעולם לא יושג" הלן קלר
- "אדם חייב לעשות למען האחרים ולא להעלים עין; אם הוא רואה שריפה, עליו לנסות ולכבות אותה; אם אין ברשותו דלי מים, הוא יכול להשתמש בכוס; אם אין לו כוס, יש לו כף, ואם אין לו כף - אז יש לו כפית." עמוס עוז
- "יותר ממה שאנחנו אוהבים אנשים על הטוב אשר עשו לנו, אנו אוהבים אותם על הטוב אשר עשינו להם." לב טולסטוי
- "לעולם אין אדם עושה משהו למען האחר, אלא אם כן הרווח שלו מהמעשה גדול יותר." ו. ס. אנדרוז
- "אני לא רואה מצב שצריכים לתת בלי לקבל." אריאל שרון
- "כשהייתי צעיר הערצתי אנשים חכמים, ככל שאני מבוגר יותר, אני מעריץ אנשים נדיבים." אברהם יהושע השל
- "ואהבת לרעך כמוך." - ספר ויקרא, פרק יט, פסוק יח
- "טוב לתת כשנשאלים, אך טוב יותר לתת מבלי להישאל - לתת מתוך הבנה." ג'ובראן חליל ג'ובראן
- "מי שלא התעלה מתוך התחום הצר של דאגותיו הפרטיות לעבר התחום הרחב הנוגע לאנושות כולה, עדיין לא התחיל לחיות את החיים." - מרטין לותר קינג